

Iertid kun Fordegodsjet, der i Fordebogen er ansat til Hartforn, hvad derimod ikke gjælder om Patronatsrettighederne og ei heller om Fiskerirettighederne, ligesom ingen af de tvende sidstnævnte Rettigheder overhovedet ere ansatte til nogen Pengeværldi. Særlig har Fordebogen med Hensyn til Laxegaarden følgende Bemærkning:

„Laxegaarden til Taarup som hans Ko: Ma: Herr Rentemejer Raadigst hafuer Skjødet deroffer Er gjort Et offuerflag paa 3 Mars Indtegt og wdgift fra 1654 til 1657 og Effter deszen befindelse Da kand forne fischerie til Ingen betaling Unregnis Effter som wdgifffen sig høyere och mehre End som Indtegen beløber“.

§ Følge Fordebogen udgjør det ved Skjødet af 25de Sept. 1661 til Mogens Frijs overdragne Fordegods's Hartforn 858 Tdr. 1 $\frac{1}{2}$ St. 2 $\frac{13}{20}$ Alb.; men over Halvdelen af dette Fordegods nemlig 462 Tdr. 2 Fdkr. 2 $\frac{15}{15}$ Alb. gjenfindes ikke i Skjødet af 11te November 1684 (Bilag 8) til Grev Conrad Reventlow, hvormod sidstnævnte Skjøde paa den anden Side omfatter en betydelig Del Fordegods, som ikke findes i førstnævnte Skjøde. Det er let ved en Sammenligning af begge de nævnte Skjøder at finde, hvilket Fordegods og hvilke Patronatsrettigheder og Kirker der er sælles for dem begge, og hvilke der ere særlige for hvert enkelt af dem. At udføre denne Sammenligning videre, vilde her føre for langt. Derimod skal her kortelig berøres, at det viser sig, at de tvende under Sagen fremlagte Extrakter af Skjødet af 25. Sept. 1661, nemlig saavel den af Grev C. G. Frijs den 8. Marts 1737 bekræftede (Bilag 9) som den hermed stemmende, som Hr. Ostenfeld nylig havde ladet notarialter bekræfte i Randers, begge ere urigtige, for saa vidt de i deres Overstrifter betegne bl. N. Herregaarden Løstrup som medindbefattet i Skjødet af 25. Sept. 1661, hvilket ikke er Tilfældet, saaledes som den fuldstændige Afskrift af dette Skjøde (Bilag 23) nu viser

Særdeles Interesse har det imidlertid, at ligesom Skjødet af 11. Novbr. 1684 (Bilag 8) paa Frijsenvold Hovedgaard m. m., kun ganste i Almindelighed mellem andre Herligheder og Rettigheder nævner Fiskeri og Fiskevand uden særligt at fremhæve Laxegaarden, saaledes betragtede Greverne af Frijsenborg, der, som fornævnt, havde beholdt det Meste af det Gods, som de havde erhvervet ved Skjødet af 25. Sept. 1661, sig ogsaa fremdeles som værende i Besiddelse af de dem ved dette Skjøde meddelte særlige Fiskerirettigheder. Heri have Domstolene gjentagende Gange givet Besidderne af Frijsenborg Ret lige ind i vor Tid.

Saaledes ser man, at dette skete ved en Landsktingsdom af 13de Juni 1688 (Bilag 15 Nr. 30). Grev Frijs havde ved Østergaard spændt en Laxegaard tværs over Gudenaen, hvorved han havde lagt den overfor beliggende Ulstrup Laxegaard øde (jfr. Bilag 15 srag efter Nr. 30). Herover anlagde Besidderen af Ulstrup Sag imod Grev Frijs, men denne paaberaabte sig, at Skjødet af 25de Septbr. 1661 berettigede ham til at oprette saa mange Laxegaarde paa Gudenaen for sin egen Grund, som han lystede, og heri gav Landsktingsdommen af 13de Juni 1688 ham Medhold. Samme Dag lod Grev Frijs Skjødet læse ved Landsktinget saa vidt Fiskeriet i Gudenaen angaar (Bilag 23, Paategningerne paa samme i mellemste Kolonne).

Den yngste Paategning, som oftmeldte Skjøde af 25de Sept. 1661 (Bilag 23) har, ses at angaa Fremlæggelse i Frijsenborg Birkethingsret den 6te August 1833. Ogaa denne Sag angif Ketten til at spærre Gudenaen med Østergaard Laxegaard; men atter her paaberaabte Besidderen af Frijsenborg sig Skjødet af 25de Sept. 1661, og saavel Birkethingsdommen som Højesterets Dom af 21de Mai 1834 (Schlegels Samling af Højesteretsdomme, Bind 2, Pag. 13 osv.) gav ham Medhold.

Samme Skjæbne, som den havde beredet Ulstrup Laxegaard, maatte imidlertid Østergaard Laxegaard selv senere lide, da den nedenfor liggende Frijsenvold Laxegaard blev ordentlig istandsat. Denne standfede nu alle Fiskene fra at komme længere, og Regjeringens aføde Fiskerikonfulent Smith meddeler i sin ifølge Indenrigsministeriets Foranstaltning trykte Indberetning af 1859 Pag. 33, at Østergaard Laxegaard da især vedligeholdtes for at hæve Afgift af Brammene for at lade disse passere igjennem. Samme Aar har ifølge Kommissionsbetænkningen af 25de Sept. 1884 Staten kjøbt denne Laxegaard af Hensyn til Bramfarten, og hermed er den gaaet ud af Verden.

Der er et Spørgsmaal, som jeg i denne Sammenhæng kun skal berøre, men ikke forsøge at afgjøre. Det er dette, om Besidderen af Frijsenborg har i sin Magt, dersom han har eller erhverver Grund paa begge Sider af Gudenaen nedenfor Frijsenvold Laxegaard, da at gjøre denne sidste værdiløs ved nedenfor samme at anlægge en ny Laxegaard tværs over Aaen. Vel forbyder 5—10—44 at oprette nye Laxegaarde, som kunne være de gamle til Skade, og vel forbyder Lov af 30te Januar 1861, ang. Farten